

Brille beloond

Zondagavond werden de Theaterprijzen 2013 uitgereikt in de Amsterdamse Stadsschouwburg. Naast goud voor acteurs Pierre Bokma en Halina Reijn, kreeg *De Verleiders* de Publieksprijs. 'We hadden dit verwacht.'

Door **Hein Janssen**

Pierre Bokma die het woord richtte tot zijn drie aanwezige kinderen en Halina Reijn die haar overleden vader aanriep. Dankwoorden van acteurs in Nederland zijn vaak persoonlijk gekleurd. Dat bleek ook weer tijdens de uitreiking van de toneelprijzen Louis en Theo d'Or zondagavond in de Stadsschouwburg Amsterdam, tijdens het Gala van het Nederlands Theater. Bokma werd daar gelauwerd vanwege zijn hoofdrol in het vastgoedfraude-drama *De Verleiders*, Reijn voor de titelrol in *Nora* van Henrik Ibsen.

In zijn dankwoord liet Bokma weten dat ook zijn drie kinderen aan het toneel willen. 'Je moet weten of je het écht wilt en je moet voortdurend je fantasie prikkelen. En dat in een land dat geregeerd wordt door mensen die bang zijn voor fantasie', zei de acteur tegen zijn glunderende kroost.

Halina Reijn, ravissant gekleed in een lange, blauwe avondjurk met diep decolleté omlaag en een bijna nog diepere split omhoog (waar die twee samenkomen, daar moet zo ongeveer de hemel zijn) dankte haar toneelvaders Ivo van Hove en Jan Versweyveld van Toneelgroep Amsterdam, haar collega's en regisseur Thibaud Delpeut. 'Mijn vader was ook kunstenaar en ik weet dat hij juist in deze voor ons moeilijke tijden trots op me zal zijn', zei de zichtbaar maar beheerst aangedane actrice.

Het Theatergala werd op droogkomische wijze gepresenteerd door actrice Raymonde de Kuyper, die gezien de benarde positie waarin veel toneelspelers zich in deze tijden van bezuinigingen bevinden, op grappige wijze naar een baantje hengelde. Vooral de rol van koningin Wilhelmina in de musical *Soldaat van Oranje* leek haar wel wat.

Het Gala was verder opvallend sober van aard. De organisatoren (Vereniging van Concertgebouw- en Schouwburgdirecties en het Bureau Promotie Podiumkunsten) kampen met teruglopende inkomsten. Zelfs de genodigden moesten voor hun kaartje betalen. Het orkest bestond uit één muzikant (de charmante Vlaming Mattias Van De Vijver), die afwisselend een trommel en een trompet bespeelde. Dat deed hij overigens mooi, zeker toen op de sonore klanken van zijn trompet de theaterdoden van het afgelopen seizoen werden herdacht, onder wie Will van Kralingen, Kitty Janssen, Leonoor Pauw, Sylvia Kristel en Jeroen Willems.

George van Houts nam namens het team van *De Verleiders* de Toneel Publieksprijs in ontvangst, de enige prijs die niet door een jury maar door het publiek wordt toegekend. Ook hij keek omhoog, naar zijn eerder dit jaar overleden vrouw Leonoor Pauw. Producente Inge Bos en haar setje dolgelukkige verleiders hadden kennelijk al op de prijs gerekend. Van Houts: 'Het klinkt als een cliché, maar we hadden dit verwacht. En het is dan ook terecht!'

'Theater gaat over het onmeetbare', zei Boukje Schweigman die met haar voorstelling *Spiegel* de mimeprijs won.

Colombina-winnares Astrid van Eck riep iedereen op 'toch vooral lief voor elkaar te zijn'. Stefan de Walle (winnaar *Arlecchino*) prees De Toneelschuur in Haarlem, waar de voorstelling *Speeldrift* kon worden gemaakt met de jonge regisseur Casper Vandeputte.

Winnares par excellence

Dat Halina Reijn (37) eindelijk een Theo d'Or krijgt, is verdiend. Het boegbeeld van het gesubsidieerde toneel speelde *Nora* in kapitalen en met uitroeptekens.

Heftig, wanhopig, sterken net weer een tikje anders dan zoals we haar bij haar vaste regisseur Ivo van Hove kennen, zet ze een van haar beste rollen tot nu toe neer. Dat schrijft de jury van de VSCD-toneelprijzen in haar rapport over de toekenning van de Theo d'Or 2013 aan Halina Reijn (37). Pikant is het inderdaad: Halina Reijn wint voor het eerst een grote toneelprijs (voor de titelrol in Ibsens *Nora*) in een voorstelling die niet is geregisseerd door haar 'toneelvader' Ivo van Hove, maar door de veel jongere Thibaud Delpout.

Dat Reijn nu pas de Theo d'Or wint, zal haarzelf nog het meest verbazen. Immers: al onderhand vijftien jaar is zij het boegbeeld van het gesubsidieerde theater, en kiest zij ervoor actrice bij het Grote Toneel te zijn en haar talent niet te verkwaselen aan al te commerciële activiteiten. Als zij optreedt als tafeldame (*DWDD*) of in tv-spelletjes (*Ran-king the Stars*) of opvallend twittert (met foto's van vriendin Carice van Houten of vriend Teddybeer), is dat allemaal voor de goede zaak: mensen, kom naar het theater!

Dat ze nu is bekroond voor *Nora* is terecht en zeker ook verdiend. Ze laat in die rol alle kanten van haar talent zien en speelt Ibsens ongelukkige huisvrouw in een duizelingwekkende combinatie van kierend, flemend kindvrouwje en berekenende, manipulerende helleveeg. Het is een rol gespeeld in kapitalen en met uitroeptekens. Dat het soms maar moeilijk te traceren is wie *Nora* en wie Halina is – of met andere woorden: waar de persoon ophoudt en het personage begint – dat zal elke bezoeker voor zichzelf moeten uitmaken. Het heeft hoe dan ook te maken met de manier waarop Reijn zich ook in het openbare leven in tal van rollen manifesteert.

Zelf zal ze misschien vinden dat ze de prijs eerder had moeten krijgen, namelijk voor *La Voix Humaine* (2009), een voorstelling waaraan zij zeer is gehecht. Ook in *Rouw siert Elektra* (2003, 2013) en *Het temmen van de feeke* (2005) was zij wat zij zo graag wil zijn: een actrice om wie niemand heen kan. En nu dus: een Theo d'Or-winnares par excellence.

Actrice Halina Reijn in *Nora*.

Foto Jan Versweyveld

Winnaar hors catégorie

Aan het onrecht van louter één Louis d'Or in zijn hele carrière is een eind gekomen. Pierre Bokma (57) ontving voor *De Verleiders* z'n tweede.

Magisch, meedogenloos en ook demonisch, zo is het acteren van Pierre Bokma als de goeroe-achtige, duivelse Vijs te typeren. Aldus de recensie in deze krant over *De Verleiders*, waarin Pierre Bokma (57) een even charismatische als weerzinwekkende vastgoedfraudeur speelt. Het juryrapport rept over 'het exceptionele vakmanschap van deze bijzondere acteur, zichtbaar in de kleinste gebaren tot de extreemste uitvalen'.

Pierre Bokma dus. Voor de tweede keer in zijn carrière gelauwerd met een Louis d'Or. De eerste keer kreeg hij hem in 1994 voor de titelrol in Shakespeare's *Richard III*, in de regie van Gerardjan Rijnders bij Toneelgroep Amsterdam. Ook toen al een personage waarin vleierij, charme, boosaardigheid en wraakzucht samenvielen. En dat zijn nu net de rollen waarin Bokma inderdaad kan excelleren; als geen ander is hij in staat die combinatie van karaktereigenschappen in een-en-hetzelfde personage vorm en diepte te geven.

Volgens velen behoort Pierre Bokma tot een buitencategorie van toneelspelers. En dan toch maar één Louis d'Or gewonnen, in een carrière die al meer dan dertig jaar bestrijkt. Maar daar is nu dan een tweede bij gekomen. Zijn rol in *De Verleiders* is met voorsprong de allerbeste acteerprestatie van het afgelopen seizoen. Zo eentje waar je onafgebroken naar kunt kijken om te proberen iets te doorgronden van wat nauwelijks waarneembaar is. Zo schijnbaar makkelijk gaat het allemaal, zo snel, zo soepel, zo beheerst. En in die beheersing toch ook weer dat uitbundige, dat gretige.

In *De Verleiders* houdt hij een lange monoloog waarin hij zijn publiek op magische wijze bijna betovert met een even virtuoos als verwerpelijk betoog. Hij toont zich daarin een volleeerde stand-upcomedian om even later als een tragische antiheld met bravoure zijn ondergang tegemoet te gaan.

Pierre Bokma, de casanova van de vastgoedfraude. De duivelse god en goddelijke duivel van het theater.

Acteur Pierre Bokma in *De Verleiders*.

Foto Ben van Duin

Het orkest bestond uit één
muzikant, die afwisselend
een trommel en een
trompet bespeelde

Halina Reijn zondagavond op weg naar het podium van de Amsterdamse Stadsschouwburg om de Theo d'Or in ontvangst te nemen.

Foto An-Sofie Kesteley